

„Bűneink 2.” – A képmutató hit

Részlet Ferenc pápa október 21-i katekéziséből a zsoltár-imádságokról (<https://www.magyarokurir.hu/hirek/ferenc-papa-ne-eljunk-es-ne-imadkozzunk-ugy-mintha-szegenyek-nem-leteznenek>): "Természetesen létezik hamis ima is, olyan ima, amelyet csak azért végzünk, hogy mások megcsodáljanak. Azok, akik csak azért mennek misére, hogy mutassák, hogy katolikusok, vagy hogy bemutassák a legújabb ruhamodellt, amelyet vásároltak, vagy hogy jótékony emberként tetszelegjenek, azok hamis imára mennek. Jézus erős figyelmeztetést fogalmazott meg erről (vö. Mt 6,5–6; Lk 9,14). De amikor az imádság igazi szellemét őszintén befogadjuk és az leszáll a szívünkbe, akkor arra készítet bennünket, hogy Isten szemével nézzük a valóságot. Amikor imádkozunk, minden dolog „vastagságot” kap. Érdekes ez az imádságban: talán egy jelentéktelen dologgal kezdjük, de az imádságban ez a dolog vastagságot kap, súlyt kap, mintha Isten kézbe venné és átalakítaná. ... A keresztények imádságában ez a „lélegzés”, ez a lelki „feszültség” van jelen, mely egyben tartja a templomot és a világot."

Kezdő ima: 5. zsoltár. Figyelj az én kiáltásom szavára, én Királyom és én Istenem, mert én hozzád imádkozom! Mert nem olyan Isten vagy Te, aki hamisságban gyönyörködne; nem lakhatik Tenálad gonosz. Elveszted, akik hazugságot szólnak; a vérszopó és álnok embert utálja az Úr. Én pedig a Te kegyelmed sokaságából házadba mehetek; leborulok szent templomodban a Te félelmedben. Örüljenek mindazok, akik bíznak benned; mindörökké vigadjanak, és Te megoltalmazod őket. Mert Te, Uram, megáldod az igazat, körülveszed a Te jóvoltoddal, mint egy pajzzsal. ... Örüljenek mindazok, akik bíznak benned; mindörökké vigadjanak, és Te megoltalmazod őket.

Hogy vagy kör.

Itt számos gyönyörű kérdés és gondolat merült fel a bűnről. Példaként: hogy ha azt mondom a bűnről, hogy nem is az, az egy mekkora zsákutca. Vagy hogy a más keresztény egyházbeli elképzelés az eredendő bűnről mennyire közel áll a Henri Boulad-féle gondolatokhoz – csak máshogyan fogalmazva. Avagy hogy a bűn tulajdonképpen céltévesztés. (Ez utóbbi sokakat igen mélyen megérintett.)

Ezzel a történettel indítottunk: Évtizedekkel ezelőtt egy kis középnyugati városkában egy embernek az volt a dolga, hogy figyelje a vasúti átjárót. Ha vonat közeledett éjszaka, meg kellett lengetnie egy lámpást, hogy figyelmeztesse a keskeny úton arra járó autósokat a vonat közeledtére, hogy megálljanak, amíg a vonat elhalad. Egy bizonyos estén szokás szerint arra jött a vonat, és a férfi elfoglalta helyét, hogy figyelmeztesse az arra haladó autókat. Láta is, hogy messziről közeledik egy autó a vasúti sínek felé, így hát elkezdte lengetni lámpását a sötét éjszakában. Az autó csak jött tovább, úgyhogy az ember gyorsabban lengette a lámpást. A vonat már csak másodpercekre volt az átjárótól. A kocsni még csak nem is lassított. A férfi nem hitt a szemének, még erősebben lengette a lámpását. Az autó csak jött tovább. Már majdnem az átjáróhoz ért, és a vonat éppen áthaladni készült. A férfi nem állhatott tovább az út közepén. Újra teljes erejéből meglengette a lámpást, ám az autó teljes sebességgel közeledett. Végül a férfi elugrott az útból, ahogy az autó tovább száguldott, és összeütközött a vonattal. Az autó minden utasa meghalt. A nyomozás során a bánat sújtotta férfi azt mondogatta a hatóságoknak, hogy ő megpróbálta figyelmeztetni a közeledő járművet, de az nem állt meg. A nyomozást vezető tiszt így szólt az átjárónál dolgozó férfihoz: „Uram, a vonaton utazó szemtanúk szerint ön szorgalmasan meglengette ugyan a lámpást - de elfelejtette azt meggyújtani!" **A képmutató hitben nem a képmutatás a legnagyobb baj, az már csak következmény. A hit hiánya, a láng hiánya a lámpásban –ez a legnagyobb baj.**

1. Milyen a képmutató hit?

- **Ószövetség, Ézsaiás 1,13.16-18:** Ne hozzatok többé hazug áldozatot, még a füstjét is utálom! Újhold, szombat, ünnepi összejövetel? Nem tűröm együtt a bűnt és az ünneplést. ... Ne tegyetek többé rosszat, tanuljatok meg jót cselekedni! Törekedjete igazságra, térítsétek jó útra az erőszakoskodót. (Ki is kérdezte az Újszövetségben, hogy „Mi az igazság?” Mi is volt a válasz erre? – Pilátus. Jézus egy szót sem szólt válaszként – mert ő maga volt az Igazság, aki ott állt Pilátus előtt, de Pilátus elszalasztotta élete legnagyobb pillanatát, és nem ismerte fel.) Ha vétkeitek skarlátpirosak is, hófehéreké válhattok, ha vörösek is, mint a bíbor, fehéreké lehetek, mint a gyapjú. → Hallgattok rám VAGY elpártoltok tőlem. (deuteronomista történetírás – egy döntés van, abból származik minden)
- **Hegyi Beszéd.** Mt 6,2 „Azért, amikor alamizsnát osztasz, ne kürtöltess magad előtt, ahogy a képmutatók tesznek a zsinagógákban és az utcán, hogy az emberektől dicséretet nyerjenek. Bizony mondom néktek, elvették jutalmukat.” Mire utal Jézus ezzel, hogy „elvették jutalmukat”? 4: „a te alamizsnád titkon legyen, és a te Atyád, aki titkon néz, megfizet néked nyilván.” -- 5-6 És amikor imádkoztok, ne legyetek olyanok, mint a képmutatók, akik a gyülekezetekben és az utcák szegletein fennállva szeretnek imádkozni, hogy lássák őket az emberek. Te pedig, amikor te imádkozol, menj be a te belső szobádba, és ajtódat bezárva, imádkozzál a te Atyáddhoz, aki titkon van, és a te Atyád, aki titkon néz, megfizet néked nyilván.” (Van-e nekünk belső szobánk?) -- 16-18 Mikor pedig böjtöltök, ne legyen komor a nézéstek, mint a képmutatóké, akik eltorzítják arcukat, hogy lássák az emberek, hogy ők böjtölnek. Bizony mondom néktek, elvették jutalmukat. Te pedig, amikor böjtölsz, kend meg a te fejedet és a te orcádat mosd meg, hogy ne az emberek lássák a te böjtölésedet, hanem a te Atyád, aki titkon néz, megfizet néked nyilván. (3-szori ismétlés)

Miért igaz az ezekből is, hogy Jézus nem eltörölni, hanem betölteni jött a törvényt? (Mi is az igazi értelme annak, hogy Jézus betöltötte a törvényt)?

- 7,4-5 mimódon mondhatod a te atyádfiának, hadd vessem ki a szálkát a te szemedből, holott imé, a te szemedben gerenda van? Képmutató, vedd ki előbb a gerendát a te szemedből, és akkor gondold arra, hogy kivessed a szálkát a te atyádfiának a szeméből! (Mi is az a szálka? Mire utal mindez? 7,1 ne ítéld, hogy ne ítéltess. Mi hogy állunk ezzel?)
- 15, 7-8 [Jézus mondja a Jeruzsálemből érkezett írástudóknak és farizeusoknak] képmutatók, igazán prófétált felőletek Ézsaiás, mondván: ez a nép szájával közelget hozzám, és ajkával tisztel engem, a szíve pedig távol van tőlem. --- 16,2-4 [Jézus mondja a farizeusoknak és szadduceusoknak, akik jelt kívántak tőle] Mikor esteledik, azt mondjátok, szép idő lesz, mert veres az ég. Reggel pedig: ma zivatar lesz, mert az ég borús és veres. Képmutatók, az ég ábrázatját meg tudjátok ítélni, az idők jeleit pedig nem tudjátok? E gonosz és parázna nemzetség jelt kíván, és nem adatik néki jel, hanemha a Jónás próféta jele. (Mi a Jónás próféta jele?) --- 23, 12-13 [Jézus beszéde a farizeusok és írástudók ellen] Mert aki magát felmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltatik. De jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok... (hétszer is jaj). 25 megtisztítjátok a pohárnak és a tálnak a külsejét, belül pedig tele vannak ragadománnyal és mértéktelenséggel. (mi az a ragadomány?) 27-28 hasonlatosak vagytok a meszelt sírokhoz, amelyek kívülről szépnek tetszenek, belül pedig holtaknak csontjaival és minden tisztátalansággal vannak tele. Éppen így ti is, kívülről igaznak látszotok ugyan az emberek előtt, de belül tele vagytok képmutatással és törvénytelenséggel.

Hogyan tudnánk az eddigiek alapján megfogalmazni magunknak a képmutató hit ismérveit?

A bibliakörön ezek fogalmazódtak meg hangsúlyosan:

- **az önismeret hiánya**
 - **túlbuzgóság**
 - **az azonnali jutalom türelmetlen várása** (instant gratification)
 - **mások dicsérére miatt lévő hit**
 - **szenteskedő hit** – csak a kegyességben megnyilvánuló hit, csak külső szabályok betartásában megnyilvánuló hit, szeretetmentes hit, áldozatvállalás-mentes hit, azt a bizonyos második lépést meg nem tevő hit
 - **nem azt teszem, amit mondok hit** – nem adom át magamat Krisztusnak hit; határt húzok a hitben hit, ennyit teszek érted Uram, és nem többet hit
 - **földi célok miatt lévő hit** – valahol az üdvözülés saját magam által való akarása (és nem reménysége) is „földi cél”, mert lerángatja az Úristen kegyelmét ide az én földi céljaim közé, és azt hiszi, hogy ÉN vagyok az, aki ezt megoldom. Hát nem...
 - **csak külsőleg motivált hit**
- Az utóbbi kettőre még visszatérünk.

2. A hit álságos és valódi természete

- Thomas Merton: "Élet és életszentség" Gipsz szent: mindig akkor csókolgatják a leprás sebeit, amikor a király és nemesi kísérei befordulnak a sarkon, és megállnak útjukban némán a hódolattól..."
- Az életszentség nem azt jelenti, hogy kevésbé legyünk emberiek, mint a többi ember, hanem, hogy inkább legyünk azok. ... A kegyelem nem "valami", "amivel" jó cselekedeteket hajtunk végre és elérkezünk Istenhez. Hanem magának Istennek a jelenléte és működése bennünk. ... Ezért az Újszövetségben nem annyira arról olvasunk, hogy az emberek megkapják a kegyelmet, inkább arról, hogy megkapják a Szentlelket – magát Istent. ... a keresztény szeretet parancsát nem valami távoli, csak a beavatottaknak szóló módon kell betölteni, hanem ellenkezőleg: azzal, ami a kezünk ügyébe esik. ... mert különben megzavarodunk és kezdjük azt hinni: az igazi keresztény életszentség olyan aprólékosan kidolgozott technikai ügy, hogy csak szakemberek érthetik meg és gyakorolhatják". ... A tökéletesség nem valami Krisztuson kívüli megszerzett erkölcsi megszépülés, hogy ez képesítsen a vele való egyesülésre. A tökéletesség magának a hit által bennünk élő Krisztusnak a műve. ... **(Bent vagyok, vagy kint vagyok? Mekkora az EGÓ?)** Nem az tehát a tökéletes keresztény, aki képtelen vétkezni és fölötte áll minden erkölcsi gyöngeségnek, hanem az, akit már nem zavarnak meg a jelen élet szomorúságai és gyarlóságai, mert szeme megnyílt a krisztusi kegyelem teljes kiterjedésének a felismerésére, Istenbe vetett bizalma tökéletes, mert mondhatni immár tapasztalatból "tudja", hogy Isten nem hagyhatja cserben.
- Csak hittel fogadhatjuk el igazán Krisztust és egyházát üdvösségünk gyanánt. Hit nélkül csak névleg keresztény valaki. Nem úgy tartozik az Egyházhoz, mint Krisztus testéhez, hanem mint társadalmi intézményhez, vallási szervezethez: alkalmazkodik a keresztény viselkedés általánosan elfogadott szabályaihoz, nem Isten iránti szeretetből, nem mintha valamennyire is megértené benső jelentésüket, hanem pusztán azért, hogy a jó viselkedés e minimumáért biztosítsa befogadását a csoportba. Krisztus rávilágított, hogy a hit és emberi megbecsülés egyenest ellenkezik: Hogyan is hihetnétek, amikor egymást dicsóítitek, de azt a dicsőséget, amely az Istentől való, nem keresitek? (Jn 5,44). ...
- Nagyon lehetséges "hinni Krisztusban", abban az értelemben, hogy elménkkel elfogadjuk azt az igazságot, hogy Ő a földön élt, meghalt, és halottaiból feltámadt, és mégis "test szerint" élni, egy kapzsi, erőszakos, igazságtalan és romlott társadalom szabályai szerint – úgy, hogy még csak észre sem vesszük igazán ezt az ellentmondást életünkben. Pedig a hit igazi jelentése: *elvetni mindazt, ami nem Krisztus, annak érdekében, hogy minden életet, minden igazságot, minden reményt, minden valóságot "Krisztusban" keressünk és találjunk meg.* Megtagadni magunkat legteljesebb értelmé szerint azt jelenti, hogy lemondunk nemcsak arról, amink van, hanem arról is, amik vagyunk." **(Bent vagyok, vagy kint vagyok? Mekkora az EGÓ?)**

- Tökéletesen igaz, hogy meghalunk vele a keresztségben és feltámadunk a halálból: ez azonban csak kezdete egy sor halálnak és feltámadásnak." ... "De ha még van is bennünk nagylelkűség egy-két ilyen felfordulás elviselésére, nem merünk szembenézni azzal, hogy bensőnknek még több és még nagyobb megrendülésre van szüksége, enélkül pedig nem tudunk végképp szabadabbá válni.

Mi minden lehet még a félreértett hit?

- mégiscsak kell valamiben hinni
- mégiscsak jobb a templomban ülni, mint a kocsmában
- nem árt a gyermekemnek a vallás legalább engedelmességet tanul a szülei iránt
- **a hit nem feladat**, amit a szüleink, a párunk, a múltunk, a családunk hagyományai, a papunk, a gyülekezetünk miatt „hajtunk végre”... A hit nem lehet, nem maradhat külső motiváció tárgya – csak belső motivációé. Ami CSAK külsőleg motivált hit – az félreértett hit. **Hogyan érezzük, mi adhat belső motivációt?** (pl. a belső tapasztalás, a megbizonyosodás az ige erejében, Krisztus/Isten jelenlétében, szeretetében, sajátos tere van Istennek, Krisztusnak és a Szentléleknek, de a Szűzanyának, és sokminden másnak is, ezt meg lehet tapasztalni, érezni)
- Attól még a külső motiváció sokat segít a kezdetben, a megakadásokban, és az élethosszig tartó elmélyülésben is. Ezért jó a lelki vezető, a kísérő lelkész. Ez a lelkivezetés nem lelkigondozás, mert nem krízisen segít át, hanem Isten- és Krisztustapasztalatot segít elmélyíteni – egy életen át. A jó gyóntatóatyá inkább lelkivezető. A híres gyóntatók, mint pl. Vianneyi Szent János, igen jó lelki vezetők voltak. **Miért lesz jó lelkivezető valaki?** (leginkább azért, mert nem ő vezet, hanem a beszélgetésben ott ülő, jelen lévő Krisztus, a Szent lélek által az Atyához)
- **a hitnek nincsen haszna és nincsen célja: nem azért hiszünk, hogy ezért jutalomban részesüljünk, a hit nem csereüllet:** Én (nagy é-vel) hiszek benned Uram, de ezért Te cserébe elintézed, hogy én üdvözüljek. Nem azért hiszünk, hogy ezért üdvözüljünk – hanem azért üdvözülünk, mert hiszünk. **Értjük-e, érezzük-e a kettő között a különbséget?**
- **A hit nem menedék.** Nem csak akkor kell, amikor bajban vagyunk. (Add Uram, hogy legyen parkolóhely a házam előtt. VAN parkolóhely a házam előtt: Köszönöm, Uram, most már nincs rád szükségem, magamtól is be tudok állni...) **Mennyiben lehet mégis menedék a hit? Mikor válik ez bajjává?** (A hit nagyon nagy erő a bajban. De ha köszönettel otthagyjuk, amikor már nincs baj, akkor VAN BAJ. **Mi hiányzik ilyenkor? A hálaadás. Mi a hálaadás lényege?** A szeretetkapcsolat folytonossága és kölcsönössége. Lásd → Ferenc pápa gyönyörű képe a feláramló hálaadásról, amely szeretetként áramlik vissza, és szeretetközösséget teremt.)
- **Nem azért imádkozunk,** hogy ezzel elérjünk a saját magunknak vagy másoknak valami olyant, ami nem nyilvánvaló. **HANEM: Miért is imádkozunk?** (a szeretetkapcsolat, és ennek „kommunikálása” örömeért, gyönyörűsége dolog életünk legfontosabb dolgait megbeszélni Urunkkal) ...
- **Nem azért járunk gyülekezetbe,** mert ettől lettünk jó keresztények, mert ezért vagyunk Isten gyermekei, mert kinéznek legközelebb, ha nem megyünk, mert a pap megdorgál, ha nem megyünk, mert az lelkileg segít minket, mert csak így tudunk becsületes életet élni, **HANEM: Miért is járunk gyülekezetbe?** (Azért, hogy a közösségekben átéljük és átadjuk az Istennel való szeretetkapcsolat erejét és örömét. A Szentlélek sokszor teljesebb tud lenni a közösségi megtapasztalásban, mint egyedül – no persze, ha valakinek, akkor a Szentléleknek nem lehet megszabni, hogy mit tegyen :) + A közösségekben tudjuk együtt örüvendezni Isten igéjének, és részesülhetünk a szentségekben, mint Isten szövetségének és szeretetének (keresztség) és Krisztusnak a közvetlen megtapasztalásában (eucharisztia).

- **A másokat kizáró hit végképp félreértett hit.** Én/Mi az Isten gyermekei vagyunk – de te barátom, nem vagy az. **Erős vár a MI Istenünk** – de ide hozzánk, te barátom [*rothadj meg a te hitetlenségében... avagy még rosszabb: másféle keresztyénségében*], ugyan soha be nem jössz. A felvonóhidat mi felhúztuk magunk mögött. Jól érezzük mi idebent magunkat. Idegent ide be mi nem engedünk. (*Jézus viszont igen... Ő nem ismert „idegent”. Számára csak az a nem elérhető és vágyott közösség, aki tudatosan elzárja magát tőle. Ilyenkor azonban Jézus nem „dühös”, avagy „bosszúálló”, hanem szenved. Saját élményem arról, amikor Jézus megmutatta azt, hogy én személy szerint mennyire fájtam neki.*) **Hogyan állunk mi a „hitetlenekkel” való testvériséggel?** Zsolt 107,16: Isten összetöri az érckapukat és a vas-záratokat...
- **Bonhoeffer: Közösségben.** A kegyes közösségben nem szabad bűnösnek lenni. → Mindenki magára marad a bűnével, hazug, önismerő és képmutató módon. Pedig mindannyian bűnösök vagyunk. EZ az evangélium kegyelme. Hogy Isten ezzel együtt szeret, Krisztus ezzel együtt (sőt, pont ezért) váltott meg. Tagadja az egész evangéliumot az, aki a bűnösséget rejtegetni akarja. Isten szereti a bűnöst – de gyűlöli a bűnt. A bűn az, ami el akar rejtőzni. A kegyes közösség éppenhogy bűnpártoló. Az evangélium ragyogásában, ami bűn volt, vallomássá lesz. Krisztussal közösséget teremtő vallomássá. Nem a tökéletességünk visz minket közel Krisztushoz, hanem a bűneink. A „tökéletességünk” éppenhogy eltávolít Krisztustól, mert csak hazug lehet. Krisztus ember is volt. Nagyon jól tudja, mint jelent embernek lenni.
 - **Mennyiben tekinthető képmutató hitnek a fundamentalizmus?** (Ugyanakkor mennyiben fontos egy bizonyos szintű ortodoxia, azaz ragaszkodás az eredethez, pl. a Szentíráshoz?) (*A merev bezárkózás, és a kizárás nem jó jelek. Az ítélkezés nem jó jel. Az emberi közösség túl nagy ereje nem jó jel. Az, ha valaki olyan mércét akar átugrani, amit ember nem ugorhat át, nem jó jel, mert ennyiben valahol tagadja a megváltást és ezzel az evangélium magvát.*)
- **Krisztus még annak is kegyelmet hozhat, aki nem tudatosan hisz benne:** A Bethesda tavi beteg. Jn 5,5-9: Volt ott egy ember, aki 38 éve szenvedett betegségében. Amikor látta Jézus, hogy ott fekszik, és megtudta, hogy már milyen hosszú ideje, megkérdezte tőle: Akarsz-e meggyógyulni? A beteg így válaszolt neki: Uram, nincs emberem, hogy amint felkavarodik a víz, beemeljen a medencébe. Amíg én odaérek, más lép be előttem. Jézus ezt mondta neki: Kelj fel, vedd az ágyadat és járj! És azonnal meggyógyult az ember, felvette az ágyát, és járt. **Látjuk, hogy az irgalom nagyobb, mint az igazság?** *Nincs szó arról, hogy ez az ember kérte volna Jézust, nincs szó arról, hogy elhitte volna, hogy Jézus tud neki segíteni, nincs szó arról, hogy hitt volna Jézusban. Nem is ismerte Jézust. A kegyelemnek nincsen emberi logikája. Ez benne a szép, ez benne a megrendítő. Ebben reménykedhetnek a reménytelenek is.*
- **Lumen gentium** (II. Vatikáni zsinat „dogmatikus alkotmánya”, 1964. november 21.-én hirdette ki VI. Pál pápa; 2151 igennel és 5 nem-mel fogadták el.) „Akik őszinte szívvel keresik [Istent], és hallgatva a lelkiismeretük szavára felismerik az Ő akaratát és a kegyelem hatására igyekeznek aszerint cselekedni, azok a (nem keresztyén) emberek is elnyerhetik az üdvösséget.” Mekkora különbség VIII. Bonifác pápa 1300-as bullájához képest, amely kimondta, hogy „Kijelentjük, kimondjuk és meghatározzuk, hogy az emberi lény üdvösségéhez feltétlenül szükséges, hogy alávesse magát Róma püspökének.”

Záró ima.

Hirdetés: következő, két hét múlva, december 1, advent első keddeje, a megtestesülés csodája. Jézus földi életútjának első pillanata. **Készüljünk fel a témából egy-egy igeverssel!** (Lehet újszövetségi de ószövetségi is, ami Jézus megtestesülésével kapcsolatos.) **Ez lesz a bevezető, közös ima.**